

היום נלמד בעזרת ה':

דף קיא

[ע"פ ביאור הכרזתא]

מאי "אמן"? מהי משמעות המילה "אמן", שעונים אחר כל ברכה?
אמר רבי חנינא: "אמן" - ראשי תיבות של המילים: "אל מלך נאמן" היא. שעל ידי עניית אמן, מקבל ומאמין העונה את הקדוש ברוך הוא עליו.
"לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חק". אמר ריש לקיש, כך נדרש המקרא: השאול, הגיהנם, פוערת פיה ומקבלת **למי שמשיר אפילו חוק אחד** מהתורה, שאינו שומר.

אמר לו רבי יוחנן: לא ניחא למרייהו דאמרת להו הכי [לא נח לאדון, לקדוש ברוך הוא, שאתה דורש כך. כי אתה דן את ישראל לכף חובה ביותר].
אלא, כך נדרש המקרא: השאול פוערת פיה - לבלי חוק, למי שלא למד אפילו חוק אחד. משמע, **אפילו לא למד אלא חוק אחד**, כבר אינו נידון בגיהנם.
"והיה בכל הארץ נאם ה', פי שנים בה יכרתו יגועו, והשלישית יותר בה". דהיינו, שני שלישי ימותו, ושליש יותר וישאר.

אמר ריש לקיש: אותו שלישי שישאר, היינו הבן **השלישי של שם** בנו של נח. שהרי שני חלקים של כל העולם יהיו נכרתים, וחלק שלישי ישאר. ויש לברר איזה שלישי ישאר. ומסתבר, שכל שלישיות שיש לשלש - אנו משלשין. אם כן, מנח נפרדו כל העולם, ושלושה בנים היו לו. שלישי שבכניו - שם הוא. והבן השלישי של שם הוא ארפכשד, כפי שנאמר: **"בני שם עילם ואשור וארפכשד ולוד וארם"**. ומסתמא בזרעו של ארפכשד יהיה שארית, הואיל וישאר יוצאים ממנו. ושלישי של ארפכשד, שהוא שלישי של שם, שהוא שלישי של נח - ייוותר, וכל העולם יכרת.

ולדברי ריש לקיש, נמצאו ישראל מתמעטין ביותר. שמארפכשד יצאו ישראל, כדכתיב בפרשת נח: **"ארפכשד הוליד את שלח ושלח הוליד את עבר ועבר הוליד את פלג"** וכן הלאה עד אברהם. וכשאתה מחלק לשלושה חלקים את זרעו של ארפכשד, כגון בני ישראל וישמעאל שהן בני אברהם, ובני לוט ובני הרן, וכן שאר האומות שיצאו ממנו, לשלושה חלקים, שמה ישראל יהיו מרובין וקרובין להיות כנגד

כולם, ולא יגיעו כל זרע ארפכשד להיות פי שנים, אלא אם כן ישראל משלימין רובן או חציין, ונמצאו ישראל מתמעטין בתוך אותם פי שנים [כי יצטרכו להשלים מהם את אותם שני חלקים].

אמר ליה רבי יוחנן: לא ניחא למרייהו, לקדוש ברוך הוא, דאמרת להו הכי. שאם כן, אתה ממעט את ישראל ביותר!

אלא: אפילו שלישי של נח. כלומר שלישי מכל בני נח, דהיינו שיוותר שלישי מכל העולם כולו. ומסתמא אותו חלק השלישי שישראל בו יהיה השארית. ואם אין ישראל מרובין כל כך להיות אחד משלש שבעולם, יהיו הגרים וחסידים אומות העולם להשלים לשליש. ואם ישראל מרובין, והם יותר משליש העולם, אזי יתמעטו קצת. ומכל מקום לר' יוחנן אין ישראל מתמעטין כל כך כמו לדברי ר' שמעון בן לקיש.

”כי אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה”. **אמר ריש לקיש: הדברים שנאמרו בפסוק זה - ככתבן** [כפי שהם כתובים, כפשוטן]. שאכן לא ימלטו אלא אחד מעיר, ושנים ממשפחה.

אמר ליה רבי יוחנן: לא ניחא ליה למרייהו דאמרת להו הכי [לא נוח לקדוש ברוך הוא שאתה אומר על ישראל כך].

אלא, כך הוא פירוש הפסוק: חסיד אחד מעיר - מזכה את כל העיר כולה, שיקחה הקדוש ברוך הוא ויקרבנה אליו [וזוהו "ולקחתי אתכם אחד מעיר וגו'"]. **ושנים** צדיקים ממשפחה - מזכין כל המשפחה כולה. יתיב רב כהנא קמיה דרב [ישב רב כהנא לפני רב], **ויתבי וקאמר: דברים ככתבן.**

אמר ליה רב: לא ניחא ליה למרייהו דאמרת להו הכי. **אלא: אחד מעיר - מזכה כל העיר, ושנים ממשפחה - מזכין כל המשפחה.**

חזייה דהוה קא חייף רישיה [ראה רב שרב כהנא חופף ראשו ומעדן עצמו], בשעה שהיה לו ללמוד תורה, ולאחר מכן **סליק ויתבי קמיה דרב** [עלה וישב לפני רב]. **אמר ליה: "ולא תמצא בארץ החיים"**.

הבין רב כהנא שרב מקללו, שלא יבוא לחיי עולם הבא.

ולכן תמה **ואמר ליה: מילט קא לייטת לי** [וכי אתה מקלל אותי?]

אמר ליה: לא. אלא רק **קרא קאמינא** [ציטטתי פסוק]. ולמידים מפסוק זה, **שלא תמצא תורה במי שמחיה עצמו עליה, אלא במי שמצער עצמו עליה,** ואינו דואג לתפוקי עצמו.

תניא, רב סימאי אומר: נאמר: "ולקחתי אתכם לי לעם", ונאמר: "והבאתי אתכם". מקיש יציאתן ממצרים - לביאתן לארץ.

מה בביאתן לארץ - נכנסו רק שנים מאותם ששים ריבוא שיצאו ממצרים, שהרי רק יהושע וכלב נכנסו לארץ [וכל יתר היוצאים ממצרים מתו במדבר],

אף ביציאתן ממצרים, יצאו באותו יחס - שנים מכל ששים ריבוא שהיו במצרים. שמתחילה היו במצרים פי שלושים ריבוא מאלו שיצאו, אלא שמתו בשלשת ימי אפילה, כדי שלא יראו המצריים במפלתן של ישראל.

אמר רבא: וכן לימות המשיח, ישארו רק אחד מששים ריבוא. שנאמר: "וענתה שמה כימי נעוריה וכיום עלותה מארץ מצרים". שיהיו ישראל עניים ושפלים, כימי צאתם ממצרים.

תניא, אמר רבי אלעזר ברבי יוסי: פעם אחת נכנסתי לאלכסנדריא של מצרים. מצאתי זקן אחד, ואמר לי: בא ואראך מה עשו אבותי המצרים לאבותיך כשהיו במצרים:

חלק מהם - טבעו אבותי בים,

חלק מהם - הרגו בחרב,

וחלק מהם - מעכו בכנין [שהיו בונים אותם במקום לבנים].

וכשראה משה שנעשים דברים אלו לישראל, החל להתרעם ולהרהר לפני הקדוש ברוך הוא, ועל דבר זה נענש משה רבינו.

שנאמר שאמר משה לקדוש ברוך הוא: "ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה".

אמר לו הקדוש ברוך הוא: חבל על דאבדין ולא משתכחין [חבל על אותם שמתו ואבדו כבר, ואין למצוא כמותם עתה]! שאין אתה כאברהם יצחק ויעקב, שלא הרהרו אחרי מדותי.

הרי כמה פעמים נגליתי על אברהם יצחק ויעקב באל שדי [כפי שנאמר: "אני א-ל שדי פרה ורבה וגו'"], "אני א-ל שדי התהלך לפני והיה תמים"], ולא הרהרו על מדותי, ולא אמרו לי: מה שמך.

אמרתי לאברהם: "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה".

ולבסוף, למרות שהובטח לאברהם שיקבל את כל הארץ, בקש מקום לקבור את שרה - ולא מצא, עד שקנה את מערת המכפלה בארבע מאות שקל כסף, ובכל זאת לא הרהר על מדותי, שאמרתי לו שאתן לו את כל הארץ, ועתה הוא צריך לשלם כל כך הרבה על כברת ארץ.

אמרתי ליצחק: "גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך".

ולבסוף, למרות שהבטיחו הקדוש ברוך הוא שהארץ תהיה שלו, **בקשו עבדיו מים לשתות - ולא מצאו**, שכל פעם שחפרו ומצאו מים, אמרו להם רועי גרר שהמים שלהם, **עד שעשו עמם מריבה**. שנאמר: **"ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק לאמר לנו המים"**. ובכל זאת לא הרהר אחר מדותי. אמרתי ליעקב: **"הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתננה"**.

ולבסוף, כשבא לשכם וביקש מקום לנטוע אהלו - **ולא מצא**, עד שקנה מבני חמור אבי שכם במאה קשיטה, ובכל זאת לא הרהר אחר מדותי. ולמרות שהיה להם מה להרהר אחר מידותי, **לא אמרו לי: מה שמך**. ואתה אמרת לי **מה שמך בתחלה**, ועכשיו אתה מהרהר אחר מידותי ואומר לי: **"והצל לא הצלת את עמך!"**

אמר הקדוש ברוך הוא למשה: **"עתה תראה אשר אעשה לפרעה"**. מהו לשון "עתה"?

כך אמר לו הקדוש ברוך הוא: הפעם, **במלחמת פרעה - אתה רואה**. אבל, ואי אתה רואה **במלחמת שלשים ואחד מלכים**, שיכבשום ישראל כשיכנסו לארץ, כי אתה לא תעבור את הירדן, ולא תכנס לארץ.

כתוב כשעלה משה אל הר סיני עם הלוחות השניים: **"ויעבר ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת: נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה לא ינקה וגו'"**.

הוזכרו בפסוק זה שלש עשרה מדות של רחמים.

וכתוב בהמשך: **"וימהר משה ויקד ארצה וישתחו"**.

מה ראה משה, איזו מדה משלש עשרה מדות ראה והשתחוה?

רבי חנינא בן גמלא אמר: מדת ארך אפים ראה.

ורבנן אמרי: מדת אמת ראה. וחשש משה, שאם ידון הקדוש ברוך הוא את ישראל כפי האמת, הרי שיתחייבו כליה חס ושלום. ולכן מיהר והתפלל עליהם שלא ידונם הקדוש ברוך הוא לפי מעשיהם.

תניא כמאן דאמר שמדת ארך אפים ראה. דתניא: **כשעלה משה למרום, מצאו להקדוש ברוך הוא שיושב וכותב: "ארך אפים"**.

אמר לפניו: **רבונו של עולם, ארך אפים רק לצדיקים?**

אמר לו הקדוש ברוך הוא: **אף לרשעים** אהיה ארך אפים.

אמר ליה משה: **רשעים יאבדו**, ולא תהא ארך אפים כלפיהם!

אמר ליה: **השתא חזית מאי דמבעי לך** [עתה תראה, שאתה תצטרך לכך, שאהיה ארך אפים אף לרשעים].

כשחטאו ישראל, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: וכי לא כך אמרת לי, אך אפים רק לצדיקים, ורשעים יאבדו?

אמר לפניו משה: רבונם של עולם! וכי לא כך אמרת לי: אף לרשעים? והיינו דכתיב: "ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר".

אם כן, מסתבר שכשראה משה מדה זו, שהקדוש ברוך הוא ארך אפים אף לרשעים, שמח, ומיהר להשתחוות.

רבי חגא הוה סליק ואזיל בדרגא דבי [היה עולה במדרגות ביתו של] רבה בר שילא.

שמעיה להווא ינוקא דאמר [שמע רב חגא את אותו ילד שאומר] את הפסוק בתהלים [פרק צג]: "עדתיך נאמנו מאד לביתך נאווה קדש ה' לארך ימים", וסמיך ליה [וסמוך לפסוק זה] לעיל [בפרק צ]: "תפלה למשה וגו'". הרי שמשה אמר את הפסוק "עדתיך נאמנו וגו'".

אמר רבי חגא: שמע מינה, שאת מדת ארך אפים ראה משה בשעה שהשתחוה. שהרי "ה' לארך ימים" - היינו מדת ארך אפים. ועליה אמר משה "עדתיך נאמנו מאד".

אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: עתיד הקדוש ברוך הוא להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק. שנאמר: "ביום ההוא יהיה ה' צבאות לעטרת צבי ולצפירת תפארה לשאר עמו וגו'".

מאי: "לעטרת צבי ולצפירת תפארה"? לעושים רצונו, ומצפים לישועתו. יכול שיהא הקדוש ברוך הוא עטרה לכל העושים רצונו, אף על פי שמתגאים? תלמוד לומר: "לשאר עמו". דווקא למי שמשים עצמו כמו שירים, שאינם חשובים, שכך הוא אינו חשוב בעיניו, ואינו מתגאה, יהא ה' לעטרת.

כתוב בהמשך המקרא: "ולרוח משפט ליושב על המשפט ולגבורה משיבי מלחמה שיערה".

וכך נדרש הפסוק:

"ולרוח משפט", משמע ששופט את רוחו - זה הרודה את יצרו. שבועט ביצרו, וחוזר בתשובה על העבירה שעבר.

"וליושב על המשפט" - זה הדין דין אמת לאמיתו.

"ולגבורה" - זה המתגבר ביצרו. שמרגיז את יצר הטוב על יצר הרע. שאם אומר לו יצרו לעבור עבירה, לא די שאינו עובר את העבירה, אלא הולך ועושה מצוה. והמתגבר על יצרו עדיף מהרודה ביצרו.

“משיבי מלחמה” - זה שנושא ונותן במלחמתה של תורה.
“שערה” - אלו שמשימיין ומעריבין בבתי כנסיות ובתי מדרשות. “שערה” - היינו שערי בתי כנסיות ובתי מדרשות.

אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא: רכובו של עולם! מה נשתנו אלו, אותם צדיקים, שיש בהם מדות טובות אלו שנמנו לעיל, מאלו, מאחרים, שאין בהם מדות אלו, ולא יזכו לאותה טובה?

אמר לה הקדוש ברוך הוא: **“וגם אלה ביין שגו ובשכר תעו וגו’ פקו פליליה”** [מקרא זה הוא המשך הפסוקים דלעיל]. והיינו, אותם אחרים שגו על ידי היין.

“פקו” ואין פוקה - אלא גיהנם. שנאמר: “לא תהיה זאת לך לפוקה.”
“פליליה” ואין פלילה - אלא דינין. שנאמר: “ונתן בפללים”. והיינו, משום ששגו ביין, יהיו נדונין בגיהנום.

[עד כאן מביאור חברותא]

*

משנה: אנשי עיר הנדחת אין להם חלק לעוה"ב, שנאמר “וְצֵאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי בְלִיעֵל מִקֶּרֶךְ וַיְדַיְחוּ אֶת יִשְׁבִּי עִירָם לְאֹמֶר נִלְכָּה וְנַעֲבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יַדְעֵתֶם”, וְצֵאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי בְלִיעֵל המשמעות היא שהם יצאו מכלל עם ישראל ואין להם חלק לעולם הבא.

ואינן נהרגים עד שיהיו מדיחיה מאותה העיר ומאותו השבט וכו’: סיכום הדינים בזה:

- המודחים נהרגים רק כאשר המדיחים גרים איתם באותה העיר.
- ורק כאשר המדיחים והמודחים מאותו שבט.
- ורק כאשר הודחו רוב תושבי העיר.
- ורק כאשר הדיחו אותם אנשים ולא נשים או קטנים.
- רק אם יש את התנאים הנ"ל אז יש להם דין של 'עיר הנידחת' והם נהרגים בסייף וממונם אסור בהנאה, אבל אם המדיחים הם נשים או קטנים, או שהודח רק מיעוט אנשי העיר, או שהמדיחים הם גרים מחוץ לעיר, הרי דינם של המודחים כמו יחידים שעבדו ע"ז שדינם בסקילה וממונם מותר בהנאה.
- **וצריכין ב' עדים והתראה לכל אחד ואחד:** המודחים נהרגים רק אם יש שני עדים שמעידים על כל אחד ואחד מהמודחים, וכן רק אם התרו בכל אחד ואחד.
- זה חומר ביחידים מבמרובים, שהיחידים בסקילה לפיכך ממונם פלט, והמרוכין בסייף לפיכך ממונם אבד: יחידים שעבדו ע"ז מיתתם חמורה ממרובים שעובדים,

שיחידים דינם בסקילה החמורה, ומתוך שהתורה החמירה במיתתם היא הקילה בממונם שהוא מותר בהנאה, אבל מרובים שעבדו ע"ז (= שהם נעשים אנשי עיר הנידחת) דינם בסייף הקל, ומתוך שהתורה הקילה במיתתם היא החמירה בממונם שהוא אסור בהנאה.

"הכה תכה את יושבי העיר הזאת לפי חרב", החמרת והגמלת וכו': נאמר **"הִכָּה תִּכֶּה אֶת יוֹשְׁבֵי הָעִיר הַזֹּאת לְפִי חֶרֶב"**, מכך שנאמר **"וַיִּשְׁבִּי"** אנו לומדים ששיירה של רוכבי חמורים וגמלים שהתעכבו בעיר שלושים יום, שאז הם נעשים חלק מיושבי העיר, הרי הם מצילים את העיר. כלומר הדין הוא שאם רוב יושבי העיר הודחו לעבוד ע"ז הרי היא נעשית 'עיר הנידחת', ואם יש בעיר שיירה של רוכבי חמורים וגמלים שהתעכבו בעיר שלושים יום, והם לא הודחו לעבוד ע"ז, הרי הם מצטרפים למיעוט אנשי העיר שלא הודחו ובכך יש רוב שלא הודחו, ונמצא שהם מצילים את העיר ומחמתם היא לא נעשית עיר הנידחת.

(שנא) "החרם אותה ואת כל אשר בה ואת בהמתה לפי חרב", מכאן אמרו וכו': נאמר **"הַחֲרַם אֶתָּה וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּהּ וְאֶת בְּהֵמָתָהּ לְפִי חֶרֶב"**, מכאן אמרו חכמים שהנכסים של הצדיקים שבתוך העיר (= אותם שלא הודחו לעבוד ע"ז) נשרפים עם שאר נכסי אנשי העיר, אבל נכסיהם שמחוץ לעיר נשארים לפליטה (= לא צריך לשרוף אותם), אבל הנכסים של הרשעים בין אותם שבעיר ובין אותם שמחוץ לעיר נשרפים (= הגמ' תבאר מנין לומדים זאת).

(שנאמר) "ואת כל שללה תקבוצ אל תוך רחבה" וגו' אם אין לה רחוב וכו': נאמר **"וְאֶת כָּל שְׁלָלָה תִּקְבֹּץ אֶל תּוֹךְ רַחְבָּהּ"**, כלומר שצריך לאסוף את כל הממון שבתוכה אל הרחוב שבעיר, ושם שורפים אותו, ולכן אם אין לעיר רחוב, עושים לה רחוב, או אם הרחוב שלה נמצא מחוץ לעיר, צריך לעשות לה רחוב בתוך העיר. [‘רחוב’ = מקום שבו מתקבצים בני העיר].

(שנאמר) "ושרפת באש את העיר ואת כל שללה כליל לה' אלהיך", שללה ולא שלל שמים וכו': נאמר **"וַיִּשְׂרַפְתָּ בְּאֵשׁ אֶת הָעִיר וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ כָּלִיל לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ"**, "שללה" דווקא ולא שלל של שמיים (= הקדש), מכאן אמרו חכמים שרכוש הקדש הנמצא בעיר יפדה בממון, ופירות התרומה שבתוכה ירקבו (= שאסור לשרוף אותם משום שזה בזיון, ואסור להשתמש בהם, ולכן יניחו אותם עד שירקבו), ופירות מעשר שני שבתוכה וכן כתבי הקודש ייגזזו.

"כָּלִיל לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ", אמר ר"ש, אמר הקב"ה אם אתם עושין דין בעיר הנדחת מעלה אני עליכם כאילו אתם מעלים עולה כליל לפני.

”וְהִיְתָה תַל עוֹלָם”, לא תַעֲשֶׂה גִנוּת וּפְרֻדְסִים, דְּבָרֵי ר’ יוֹסִי הַגְּלִילִי. ר”ע אומר
 “לא תִבְנֶה עוֹד”, לכּמוֹת שֶהִיְתָה אֵינָה נִבְנִית, דֵּהֵינּוּ שֶאֱסוּר לִבְנוֹת בֵּה בְתִים, אֲבָל
 נְעִשִׂית הִיא גִנוּת וּפְרֻדְסִים.

ולא יִדְבֹק בִּידֵךְ מֵאוֹמָה מִן הַחֵרֶם: הַפְּסוּק הוּא - “וְלֹא יִדְבֹק בְּיָדְךָ מֵאוֹמָה מִן
 הַחֵרֶם לְמַעַן יָשׁוּב יְהוָה מִחֵרוֹן אָפּוֹ”, שֶכֵּל זְמַן שֶהֲרַשְׁעִים בְּעוֹלָם חֵרוֹן אִפְּךָ בְּעוֹלָם,
 אֲבָדוֹ רַשְׁעִים מִן הָעוֹלָם נִסְתַּלַּק חֵרוֹן אִפְּךָ מִן הָעוֹלָם.

גְּמָרָא: ת”ר: נֹאמַר בְּתוֹרָה “וְצִאֹו אֲנָשִׁים בְּנֵי בְּלִיעַל מִקְרָבְךָ וַיְדִיחוּ אֶת יִשְׁבֵי עֵירָם
 לֵאמֹר נִלְכָּה וְנַעֲבְדָּה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יִדְעָתֶם”, הַגַּמְ’ דּוֹרֶשֶׁת אֶת הַפְּסוּק:

- “וְצִאֹו” - דּוּוֹקָא שֶהַמְדִּיחִים בְּעַצְמָם יִצְאוּ וְהִדִּיחוּ, אֲבָל אִם הֵם שִׁלְחוּ שְׁלִיחִים
 שִׁדְיָחוּ אֶת יוֹשְׁבֵי הָעִיר, אִין הָעִיר נְעִשִׂית עִיר הַנִּידַחַת.
- “אֲנָשִׁים” - מִשְׁמַע לִפְחוֹת שְׁנַיִם, אֲבָל אִם רַק אֶחָד הִדִּיחַ אֵינָה נְעִשִׂית עִיר
 הַנִּידַחַת. דְּבַר אַחַר שֶהַמְדִּיחִים הֵם אֲנָשִׁים וְלֹא נְשִׁים וְלֹא קִטְנִים.
- “בְּנֵי בְּלִיעַל” - בְּלִי עוֹל, דֵּהֵינּוּ בְּנִים שֶפָּרְקוּ עוֹל שְׁמִיִּים מִצּוֹאֲרֵיהֶם.
- “מִקְרָבְךָ” - אִם הָעִיר נִמְצָאת בְּגִבּוֹל, בֵּין מַחוּז שֶל גּוֹיִים לְמַחוּז שֶל יִשְׂרָאֵל, אֵינָה
 נְעִשִׂית עִיר הַנִּידַחַת, שְׁזוֹ גְזִירַת הַכְּתוּב שֶרַק אִם הָעִיר נִמְצָאת “בְּקִרְבְּךָ” דֵּהֵינּוּ
 בְּאַמְצַע אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִז הִיא נְעִשִׂית עִיר הַנִּידַחַת.
- “וְיִשְׁבֵי עֵירָם” - עִיר הַנִּידַחַת נְעִשִׂית רַק אִם הַמְדִּיחִים גְּרִים בְּאוֹתָהּ הָעִיר, וְלֹא אִם
 הֵם גְּרִים בְּעִיר אַחֶרֶת.
- “לֵאמֹר” - מִשְׁמַע שֶבְּאִים עֵדִים לְבֵית דִּין וּמַעֲיִדִים שֶהַמְדִּיחִים אִמְרוּ לְבְנֵי הָעִיר
 “נִלְכָּה וְנַעֲבְדָּה אֱלֹהִים אֲחֵרִים”, נִמְצָא שֶצָּרִיךְ עֵדִים שְׁמַעֲיִדִים עַל כָּל אֶחָד וְאַחַד
 מֵאַנְשֵׁי הָעִיר שֶעֲבַד ע”ז, וְכֵן צָרִיךְ שֶהֵם יִתְרוּ בְּכָל אֶחָד וְאַחַד.

*

אֵיתְמַר: נַחֲלֵקוּ רַבֵּי יוֹחֲנָן וְרִישׁ לְקִישׁ הָאֵם כֶּשֶׁחִילְקוּ אֶת הָאֶרֶץ בְּזְמַן יְהוֹשֻׁעַ, הֵיוּ
 יְכוּלִים לְחַלֵּק עִיר אַחַת לְשְׁנֵי שְׁבֵטִים אוֹ לֹא, כְּגוֹן שְׁעִיר אַחַת נִמְצָאת בְּתַחוּם שֶל
 שְׁבֵט פְּלוּנֵי וּמִקְצָתָהּ בְּתַחוּם שֶל שְׁבֵט אַחֶר, לְדַעַת רַבֵּי יוֹחֲנָן מַחֲלָקִים אוֹתָהּ לְשְׁנֵי
 שְׁבֵטִים, וְלְדַעַת רִישׁ לְקִישׁ לֹא מַחֲלָקִים אוֹתָהּ לְשְׁנֵי שְׁבֵטִים, אֲלֵא הִיא שְׁיִיכַת לְשְׁבֵט
 שְׂרׁוּב הָעִיר נִמְצָאת בְּתַחוּמוֹ.

ר”י מִקְשָׁה עַל ר”ל: אֵיתִיבִיה ר’ יוֹחֲנָן לר”ל: לְמַדְנּוּ בְּמִשְׁנַתְנּוּ - ‘עַד שִׁהוּ מְדִיחִיה
 מֵאוֹתָהּ הָעִיר וּמֵאוֹתוֹ שְׁבֵט’, מִשְׁמַע שֶאֱפִילוּ שְׁמִדְיָחִיה גְּרִים בְּאוֹתָהּ הָעִיר אֵינָה
 נְעִשִׂית עִיר הַנִּידַחַת עַד שֶהֵם יְהִיוּ גַם מֵאוֹתוֹ הַשְּׁבֵט, א”כ מוֹכַח שֶמַּחֲלָקִים עִיר אַחַת
 לְשְׁנֵי שְׁבֵטִים, שֶאִם לֹא כֵן הָרִי לֹא יִתְכַן שֶהֵם יְהִיוּ מֵאוֹתָהּ הָעִיר אֲבָל לֹא מֵאוֹתוֹ
 הַשְּׁבֵט, וְקִשָּׁה עַל רִישׁ לְקִישׁ!

ר"ל מתרץ: לא, דנפלה ליה בירושה, א"נ זיהבוה ניהליה במתנה: באמת לא מחלקים עיר אחת לשני שבטים, אלא מדובר שהמדיחים ירשו את מקצת העיר מהאמא שהיא משבט אחר, או שהמדיחים משבט אחר והם קיבלו את מקצת העיר במתנה.

ר"י מקשה על ר"ל: ערים תשע וכו': נאמר בספר יהושע "עָרִים תִּשַׁע מֵאֵת שְׁנֵי הַשְּׁבָטִים הָאֵלֶּה", דהיינו ששבט יהודה ושבט שמעון נתנו ללויים תשע ערים, נמצא שכל שבט נתן ארבע וחצי ערים, שכל אחד מהם נתן ארבע ערים ועוד חצי עיר, שעיר אחת מהתשע היתה שייכת חצי ליהודה וחצי לשמעון, א"כ מוכח שמחלקים עיר אחת לשני שבטים.

ר"ל מתרץ: לא, ארבעה מהאי וחמש מהאי: באמת לא מחלקים עיר אחת לשני שבטים, אלא שבט אחד נתן לויים ארבע ערים והשבט השני נתן חמש ערים. קושיא: אי הכי לפרוש פרושי: א"כ שהפסוק יפרש מי נתן ארבע ומי נתן חמש, ומדוע נאמר שהם נתנו יחד תשע ערים שבכך משמע שכל אחד נתן ארבע וחצי? קשיא: אכן לשון הפסוק קשה לסובר שלא מחלקים עיר אחת לשני שבטים.

*